

Våld i ungas nära relationer osynliggörs i skolan

Vi efterlyser medvetenhet om problemet – synlighet, så att våldet kan benämnas och förebyggas, skriver Shahad Lund (MP) och Inger Lövkrona (Förnyalund).

Publicerad: 9 januari 2026

Författare: Shahad Lund och Inger Lövkrona.

Foto: Lunds kommun, Eva Björn

Det här är opinionsmaterial

Åsikterna som uttrycks här står skribenten/skribenterna för.

Nästan en tredjedel av de unga som går i nionde klass som har eller har haft en relation har också erfarenheter av våld, enligt en rapport från Jämställdhetsmyndigheten: "Att se, agera och förändra. Vägar framåt i arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer" (2025:05).

Tjejer utsätts i betydligt högre utsträckning än killar. Högst utsatthet har ungdomar som identifierar sig som icke-binära och de som kommer från socioekonomiskt svaga miljöer där våld förekommer bland vuxna. En annan av Jämställdhetsmyndighetens rapporter, "Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck" (2024), visar vidare att utsatthet för våld får konsekvenser för den ungas psykiska hälsa. Utsatta ungdomar uppger i högre omfattning än andra unga att de lider av självskadebeteende, ätstörningar, depression, suicidtankar och suicidförsök.

Läs mer: [Hela listan: Så klarar kommunerna det brottsförebyggande arbetet](#)

Våld i ungas nära relationer liknar till stora delar det våld vi känner från våld i vuxnas nära relationer – våldet kan vara fysiskt, psykiskt och sexuellt, former som ofta överlappar varandra (i forskningen benämns detta våldets kontinuum). Fysiskt och sexuellt våld är mindre vanligt bland unga men förekommer, visar en undersökning av Folkhälsomyndigheten. Tjejer är särskilt utsatta för samtliga våldformer, inte minst i samband med sex (Ung KAB 23). Den ökning vi ser av strypvåld i samband med sex bland unga är skrämmande.

Ungas våld är i vissa avseenden annorlunda än vuxnas och vi kan identifiera faktorer som är ungdomsspecifika, till exempel utövas de ungas våld oftare digitalt. Vi talar då om psykiskt våld i form av kontroll av en partner (coersive control). Syftet är att skada genom att sprida rykten, dela bilder och meddelanden, övervaka med hjälp av

Snapchats gps-funktion, ständigt ringa och isolera genom att hota vänner och följare eller radera konton, för att nämna några vanliga tillvägagångssätt som Carolina Överlien tar upp i "Våld mellan ungdomar i nära relationer. Digitala medier och utövande av kontroll" i Socialvetenskaplig tidskrift 2018:1. SVT:s [Uppdrag granskning](#) den 26 november i år belyste på ett utmärkt sätt hur unga tjejer kan utsättas för hot av före detta pojkvänner, som sprider bilder de fått i förtroende.

En annan ungdomsspecifik faktor är att de allra flesta ungdomar går i skolan, där de vistas hela dagarna. Förövare och offer befinner sig inte sällan på en och samma plats samtidigt, de kan till och med gå i samma klass, sitta i samma klassrum och äta i samma matsal. Upphör våldet under skoltid? Naturligtvis inte, men man skulle nästan kunna tro det eftersom det inte är synligt i några av de redovisningar av trakasserier och kränkningar som anmäls i skolan.

Det framkommer inte heller i de planer för likabehandling och mot trakasserier som gymnasieskolorna själva utarbetar eller av de skolenkäter som ungdomarna besvarar. Vi författare, som båda är förtroendevalda i Lunds kommuns utbildningsnämnd, efterlyser medvetenhet om problemet – synlighet, så att våldet kan benämnas och förebyggas.

Skolorna åläggs att arbeta med våld i nära relationer i kommunens "Plan för att förebygga och bekämpa våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Lunds kommun 2023–2027", som har en hel del att säga om våld i ungas nära relationer. Planen hänvisar till kommunens pågående arbete med att förebygga våld bland unga med hjälp av metoderna Bygga broar, Kärleken är fri och Mentorerna. De har gett god effekt, konstateras i planen. Hur vet vi det, undrar vi? Begreppet förekommer ju inte i skolans värld, åtminstone inte i Lunds kommun.

Kunskapsområdet Sexualitet, samtycke och relationer, som infördes i läroplanen 2022, tar inte specifikt upp våld i ungas nära relationer, utan det är den undervisande lärarens ansvar att lägga upp undervisningen. En (selektiv) genomgång av Skolverkets [stödmaterial](#) för lärare på området visar att inte heller där förekommer begreppet våld i ungas nära relationer.

Enligt Skolinspektionens [utvärdering](#) 2025 vill eleverna ha mer och fördjupad undervisning om frågor som rör sexualitet och relationer. De efterfrågar att få samtala mer om samtycke utifrån situationer som de själva varit med om och känner igen sig i, och inte bara om samtycke som begrepp.

Utbildningsnämnden i Lund har ingen aning om hur många tjejer i skolmiljön som är utsatta för våld eller hur många killar som utövar våldet. Det har inte heller skolans anställda eller de tjänstemän som arbetar med våld i nära relationer. Våldet är gömt i det arbete mot kränkande behandling och trakasserier som skolan utför i enlighet med diskrimineringslagens grunder.

Gymnasierna utarbetar utifrån denna lag egna planer, men våld i ungas relationer nämns inte i någon. Våld i ungas nära relationer verkar pågå i ett annat parallellt universum. En sorglig slutsats blir att diskrimineringslagen bidrar till att osynliggöra våldet i ungas nära relationer i skolan.

Osynlighet är inte enbart något som kännetecknar kunskapen om våld i ungas parrelationer i skolan. Vuxna, allt ifrån föräldrar till socialarbetare, förminskar våldet till att vara ett lite turbulent "ungdomsbeteende" som kommer att gå över. Så förhåller det sig dessvärre inte – unga våldsutövare fortsätter och blir vuxna våldsutövare.

Shahad Lund (MP)

Andre vice ordförande i Lunds utbildningsnämnd

Inger Lövkrona (Förnyalund)

Professor emerita i etnologi samt ersättare i Lunds utbildningsnämnd